

N:o 20.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lagar angående ändring i vissa delar af förordningarna om kommunalstyrelse på landet, om kommunalstyrelse i stad och om landsting den 21 mars 1862 samt af förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862; gifven Stockholms slott den 5 november 1897.

Under åberopande af hvad bilagda utdrag af protokollet öfver civilärenden för denna dag innehåller vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1:o) lag angående ändrad lydelse af § 14 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862;

2:o) lag angående ändrad lydelse af § 28 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862;

3:o) lag angående ändrad lydelse af § 7 i förordningen om landsting den 21 mars 1862; samt

4:o) lag angående ändrad lydelse af §§ 9, 11, 14 och 16 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas, och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

E. von Krusenstjerna.

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse af § 14 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862.

Häri genom förordnas att § 14 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 14.

Kommunalstämman utser bland röstberättigade, inom kommunen bosatta män, som uppnått 25 års ålder, en ordförande och en vice ordförande för fyra år.

Ej må annan sådant uppdrag sig afsäga än embets- eller tjänsteman, som af sin befattning är hindrad att uppdraget fullgöra; den som efter de fyra sistförflutna årens tjänstgöring såsom ordförande eller vice ordförande är i ordning att derifrån afgå; den som uppnått sextio års ålder; samt den som eljest uppgifver förhinder, hvilket af kommunalstämman godkännes.

Ordförande eller vice ordförande kan ej vara:

- a) den som icke råder öfver sig och sitt gods;
- b) den som till borgenärer all sin egendom afträdt och icke, på sätt lag förmår, gitter visa, att han från deras kraf befriad är;
- c) den som är förlustig medborgerligt förtroende eller genom utslag, hvilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till förlust af sådant förtroende, eller den som är stäld under framtiden för brott, hvilket medför nämnda påföljd;
- d) den som är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan eller att i rikets tjänst vidare nyttjas.

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse af § 28 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas att § 28 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 28.

Stadsfullmäktig kan ej den vara, som icke uppnått 25 års ålder, ej heller:

- a) den som icke råder öfver sig och sitt gods;
- b) den som till borgenärer all sin egendom afträdt och icke, på sätt lag förmår, gitter visa, att han från deras kraf befriad är;
- c) den som är förlustig medborgerligt förtroende eller genom utslag, hvilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till förlust af sådant förtroende, eller den som är stäld under framtiden för brott, hvilket medför nämnda påföljd;
- d) den som är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan eller att i rikets tjenst vidare nyttjas.

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse af § 7 i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas att § 7 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 7.

För att någon till landstingsman må kunna väljas, erfordras att han uppnått tjugufem års ålder, är inom länet boende och eger utöfva rösträtt inom det valdistrikt, för hvilket valet sker.

Landstingsman kan ej vara:

- a) den som icke råder öfver sig och sitt gods;
- b) den som till borgenärer all sin egendom afträdt och icke på sätt lag förmår, gitter visa, att han från deras kraf befriad är;
- c) den som är förlustig medborgerligt förtroende eller genom utslag, hvilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till förlust af sådant förtroende, eller den som är stäld under framtiden för brott, hvilket medför nämnda påföljd;
- d) den som är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan eller att i rikets tjenst vidare nyttjas.

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse af §§ 9, 11, 14 och 16 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862.

Härigenom förordnas att §§ 9, 11, 14 och 16 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 9.

En hvar välfrejdad svensk undersåte, som är medlem af kommunen samt enligt § 40 förbunden att till densamma erlägga skatt, är med iakttagande af de närmare bestämmelser och inskränkingar, som §§ 10 och 11 innehålla, berättigad att i val af stadsfullmäktige deltaga. Enahanda rättighet tillkommer bolag.

§ 11.

Ej må den, som för oguldna stadsutskylder häftar, i valet deltaga.

§ 14.

Stadsfullmäktig kan ej den vara, som icke uppnått tjugufem års ålder, ej heller:

- a) den som icke råder öfver sig och sitt gods;
- b) den som till borgenärer all sin egendom afträdt och icke, på sätt lag förmår, gitter visa, att han från deras kraf befriad är;
- c) den som är förlustig medborgerligt förtroende eller genom utslag, hvilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till förlust af sådant förtroende, eller den som är stäld under framtiden för brott, hvilket medför nämnda påföljd;
- d) den som är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan eller att i rikets tjenst vidare nyttjas.

§ 16.

Den som blifvit till fullmäktig vald må kunna uppdraget sig afsäga, om han icke är i staden eller inom dess område boende; om han är embets- eller tjensteman och af sin befattning hindras att uppdraget fullgöra; om han uppnått sextio års ålder, tillförene i fyra år eller längre tid såsom stadsfullmäktig tjenstgjort eller eljest förmår visa hinder, som af flertalet ibland öfrige fullmäktige godkännes.

Om fullmäktig af sådan orsak varder ifrån befattningen befriad eller af tillfällig anledning afgår under den tid, för hvilken han blifvit invald, har på fullmäktiges anmälan magistraten att till anställande af fyllnadsval sammankalla den valkrets, af hvilken den afgångne blifvit utsedd; dock att, der icke tre eller flera ledigheter äro för särskild valkrets att återbesätta, det på fullmäktige må ankomma att låta med anmälan om fyllnadsval anstå till den tid, då allmänt val för hela hufvudstaden bör i enlighet med § 8 anställas.

Då val samtidigt skall ske af fullmäktige, bland hvilka, till följd af bestämmelserna i § 17, någon eller några skola ur tjenstgöring utträda tidigare än den eller de öfrige, skall hela det erforderliga antalet fullmäktige utses genom ett val och genom lottning inför magistraten bestämmas, hvilken eller hvilka af de valde skola utträda tidigare än den eller de öfrige; och skall i kungörelsen angående valet intagas underrättelse derom, att sådan lottning eger rum å tid, som blifvit utsatt för valförrättningens avslutande.

Vid fyllnadsval följas de för det löpande året upprättade röstlängder.

Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 5 november 1897.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
 Statsråden: herr friherre ÅKERHJELM,
 WIKBIAD,
 GILLJAM,
 friherre RAPPE,
 CHRISTERSON,
 ANERSTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA,
 grefve WACHTMEISTER.

l:o.

Departementschefen, statsrådet von Krusenstjerna anförde:

Den 14 sistlidne maj fann Eders Kongl. Maj:t godt lemna bifall till ett af Riksdagen antaget förslag till ändring af § 26 i riksdagsordningen, hvarigenom denna paragraf erhållit följande lydelse:

»Riksdagsmannabefattning kan endast af svensk medborgare utöfvas.

Ej må såsom riksdagsman godkännas:

a) den som står under förmynderskap;

b) den som till borgenärer all sin egendom afträdt och icke, på sätt lag förmår, gitter visa, att han från deras kraf befriad är;

c) den som är förlustig medborgerligt förtroende eller genom utslag, hvilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till förlust af sådant förtroende eller den som är stäld under framtiden för brott, hvilket medför nämnda påföljd;

d) den som är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan eller att i rikets tjänst vidare nyttjas;

e) den som blifvit förvunnen att hafva vid riksdagsmannaval med penningar eller gåfvor sökt värfva röster, eller emot vedergällning afgifvit sin röst, eller genom våld eller hot stört valfriheten.»

Det torde nu böra tagas i öfvervägande, huruvida den sålunda genomförda grundlagsändringen, som hufvudsakligen afsett att såsom disqualifikationsgrund borttaga blotta ställandet under tilltal för vanfrejdande brott, icke borde medföra ändring jemväl af de stadganden i kommunallagarne, som för der omförmälda allmänna uppdrag motsvara § 26 i riksdagsordningen.

Sådana ändringar vidtogos redan af 1894 års Riksdag i sammanhang dermed att det nu antagna grundlagsförslaget förklarades hvilande, i det Riksdagen nemligen för sin del beslöt ändrad lydelse af § 14 af förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, af § 28 af förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862, af § 7 af förordningen om landsting den 21 mars 1862 och af § 11 af förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862.

Då Riksdagens sistberörda beslut, efter det Eders Kongl. Maj:ts samtliga befallningshafvande blifvit i ärendet hörde, inför Eders Kongl. Maj:t föredrogs, anfördes såsom skäl mot beslutets godkännande, bland annat, att af den formulering, som gifvits åt de af Riksdagen antagna ändringarna af kommunallagarne, skulle blifva en följd, att den som dömts till förlust af medborgerligt förtroende skulle, efter det tiden, för hvilken denna påföljd ådömts, tilländagått, återvinna den behörighet att innehafva kommunala förtroendeuppdrag, hvilken han i följd af det medborgerliga förtroendets förlust mistat, men att af hvad inom Riksdagen vid ärendets behandling förekommit icke framginge, att sådant varit med beslutet åsyftadt; och fann sig Eders Kongl. Maj:t med föranledande af dessa erinringar icke kunna godkänna Riksdagens ifrågasvarande beslut.

Efter hvad vid 1897 års riksdag i grundlagsfrågan förekommit lider det icke vidare något tvifvel, att det nya grundlagsstadgandet är så att förstå, att den kan väljas till riksdagsman som varit förlustig medborgerligt förtroende men återvunnit detta förtroende. Det finnes då, efter mitt förmenande, icke vidare någon grund att icke tillmötesgå

Riksdagens år 1894 uttalade önskan om sådan ändring af kommunallagarne, att samstämmighet så långt som möjligt måtte blifva rådande mellan riksdagsordningens och kommunallagarnes bestämmelser rörande de förhållanden, som göra en medborgare obehörig att mottaga allmänna förtroendeuppdrag. Uti de ifrågavarande fyra kommunalförfattningarna äro nemligen de disqualifikationsgrunder, hvarom här närmast är fråga, uttryckta på det sätt, att de kommunala uppdrag, som i lagrummen afses, nemligen såsom ordförande eller vice ordförande i kommunallstämma (kommunalfullmäktig, ledamot af kommunalnämnd), stadsfullmäktig eller landstingsman, icke kunna innehafvas af den som är för nesligt brott tilltalad eller under framtiden stäld, ej heller af den som genom domstols beslut förklarats medborgerligt förtroende förlustig eller ovärdig att inför rätta föra annans talan.

I syfte att vinna den önskade öfverensstämmelsen med den nya föreskriften i grundlagen har jag därför upprättat förslag till ändrad lydelse af de stadganden i kommunalförfattningarna, som nyss omförmläts, med den afvikelsen allenast att, hvad beträffar förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm, ifrågavarande ändring fått sin plats icke i § 11 utan i § 14, hvilket sammanhänger med det ytterligare ändringsförslag rörande denna författning, hvarför jag omedelbart härefter skall redogöra. Då förslagets ordalydelse så nära som möjligt öfverensstämma med de nya ordalagen i § 26 i riksdagsordningen, lärer någon närmare redogörelse för förslagen icke erfordras.

I skrifvelse den 13 maj 1896 har Riksdagen, med anledning af väckt motion och under tillkännagifvande att Riksdagen funne skäl tala för fullständig likställighet mellan Stockholm och rikets öfriga städer i fråga om bestämmelserna angående kommunal valrätt och valbarhet, anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådana förändringar i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm, att derigenom vunnas öfverensstämmelse emellan stadgandena om valrätt och valbarhet i Stockholm och rikets öfriga städer.

Sedan öfverståthållareembetet anmodats att, efter inhemtande af Stockholms stadsfullmäktiges yttrande, afgifva utlåtande i anledning af denna Riksdagens framställning, har öfverståthållareembetet med skrifvelse den 20 nästlidne oktober öfverlemnadt och såsom eget underdånigt utlåtande åberopat yttrande i ärendet af Stockholms stadsfullmäktige.

Bortsedt från hvad som yttrats beträffande de disqualifikationsgrunder, rörande hvilka likformiga bestämmelser i det föregående af mig föreslagits, hafva stadsfullmäktige i öfrigt lemnat följande utredande framställning.

Rösträttsvilkoren i de båda författningarne vore derutinnan gemensamma att, om man frånsåge bolag, hvilka enligt dem båda hade rösträtt, för behörighet att deltaga i val af stadsfullmäktige såväl i Stockholm som i andra städer fordrades att vara svensk undersåte och skattskyldig medlem af kommunen samt att ej häfta för oguldna stadsutskylder. Derutöfver fordrades för rösträtt enligt den allmänna författningen att vara välfrejdad. Motsvarande bestämmelse i hufvudstadens kommunalförordning vore uttryckt så, att rösträtt ej må utöfvas af den som är för nesligt brott tilltalad, dömd eller under framtiden stäld eller som genom domstols beslut förklarats medborgerligt förtroende förlustig eller ovärdig att föra annans talan. Derutöfver fränkände stockholmsförfattningen den som ej rådde öfver sig och sitt gods, som stode under annans husbondevälde eller som sin egendom till borgenärer afträdt och ej visat sig vara från deras kraf lagligen fri, behörighet att utöfva valrätt.

För vissa fall, då röstberättigad ej finge eller enligt sakens natur kunde utöfva sin rösträtt, innehölle de båda författningarne de lika lydande bestämmelserna, att för omyndig röstade förmyndare eller, der de vore flere, den som desse bland sig utsåge, att för samfäld egendom ej mer än en person finge utöfva rösträtt, att ombud för bolag utsåges af bolaget eller dess styrelse, och ombud för oskiftadt bo af boets delegare, samt att för näring eller rörelse, som stode under borgenärens förvaltning, och i enahanda fall för fast egendom ej finge röstas.

I afseende å behörigheten att vara stadsfullmäktig uppstälde åter de båda författningarne gemensamt fordran på uppnådd 25 års ålder. Hufvudstadens kommunalförordning innehölle för öfrigt beträffande valbarheten endast en hänvisning till vilkoren för valrätten, hvaremot förordningen för de öfriga städerna uttryckligen såsom ej valbar till stadsfullmäktig angafve den som ej rådde öfver sig och sitt gods, den som all sin egendom till sina borgenärer afträdt och icke, på sätt lag förmådde, visa gitte, att han från deras kraf fri vore, den som vore för nesligt brott tilltalad eller under framtiden stäld, samt den som genom domstols beslut förklarats medborgerligt förtroende förlustig eller ovärdig att inför rätta föra annans talan.

Den i Stockholms kommunalförordning upptagna föreskrift, att den som stode under annans husbondevälde vore från valrätt och valbarhet

utestängd, saknade, såsom af den lemnade redogörelsen framginge, hvarje motsvarighet i den allmänna förordningen. Föreskriften vore ock ganska svår att tolka, enär det vore tveksamt, huruvida dermed afsåges endast lagstadda tjenstehjon, om hvilka legostadgan förmälde, eller deri äfven innefattades sådana biträden och arbetare, öfver hvilka enligt näringsfrihetsförordningen näringsidkare hade lagligt husbondevälde. Under sådana omständigheter och då rösträttsbestämmelserna borde vara klara och enkla för att, så vidt möjligt, förekomma klagomål öfver valen, borde den eftersträfvade likheten i afseende å valrätts- och valbarhetsvilkoren åstadkommas genom att ur hufvudstadens förordning borttaga sagda föreskrift.

Äfven bestämmelsen att den som ej rådde öfver sig och sitt gods ej finge i Stockholm deltaga i val af stadsfullmäktige lede af brist på klarhet. Om dermed endast menades, att omyndig ej finge sjelf rösta, vore stadgandet öfverflödigt, då hufvudstadens ej mindre än öfriga städers kommunalförordning föreskrefve, huru omyndigs rösträtt skulle utöfvas. Hade åter syftet varit att från rösträtt undantaga andra, t. ex. hustru, som sammanlefde med sin man och idkade handel eller annat näringsyrke, hvartill fordrats, att mannen det tillåtit och ansvarade för hennes förbindelser, torde en sådan föreskrift, om den funnes af nöden, böra intagas jemväl i den allmänna förordningen och på båda ställena erhålla en sådan lydelse, att meningen dermed klart framträdde. Föreskriften hade emellertid icke annorstädes visat sig vara behöflig, hvarför det nuvarande stadgandet i stockholmsförordningen torde kunna utan tvekan borttagas.

Äfven om det kunde ur principiell synpunkt vara försvarbart att vägra den person rösträtt, som afträdt sin egendom till borgenärer och ej visade sig vara lagligen fri från deras kraf, talade viktiga praktiska skäl för detta stadgandes uteslutande ur kommunalförordningen för hufvudstaden. För valförrättaren vore det med ganska stora svårigheter förenadt att hålla noga reda på förloppet af de vid stadens rådstufvurätt anhängiggjorda konkurser, så att knappt i afseende å dem tillförlitliga anteckningar kunde finnas intagna i vallängderna. Angående de personer åter, som efter att annorstädes hafva gjort konkurs inflyttade till hufvudstaden och på grund af skattskyldighet till kommunen infördes i vallängderna, saknades vid dessas upprättande hvarje upplysning om konkursen. På dem kunde följaktligen omförmälda stadgande endast undantagsvis tillämpas, om nemligen någon, som uppgjorde längden eller deltog i dess granskning, händelsevis hade reda på förhållandet. Under sådana omständigheter syntes det vara skäl

att för Stockholm likasom för andra städer inskränka hithörande rösträttsbestämmelse till förbudet att rösta för näring eller rörelse, som stode under borgenärers förvaltning, och i enahanda fall för fast egendom.

Mot den allmänna författningens kortfattade bestämmelse, att valman skulle vara välfrejdad, svarade, såsom redan angifvits, i hufvudstadens kommunalförordning ett uppräknande af de fall, i hvilka han ej kunde anses hafva denna egenskap. Af dessa båda sätt att uttrycka saken torde det förra vara att föredraga.

Hvad åter anginge valbarhetsvilkoren i Stockholm, torde den bestämmelse, som afsåge att utestänga de personer, hvilka stode under annans husbondevälde, böra utgå, då de mot densamma anförda betänkligheter egde sin giltighet lika väl för valbarhet som för valrätt. Skedde denna ändring, blefve valbarhetsvilkoren i öfrigt i sak lika enligt de båda förordningarna. Då emellertid hufvudstadsförordningens § 14, jemte föreskrifvande af åldersgränsen, endast hänvisade till bestämmelserna om rösträtt och några af dessa skulle borttagas men kvarstå såsom vilkor för valbarhet, kunde den likhet med andra städer, som på goda grunder åsyftades, i detta senare hänseende ej vinnas annorledes än genom omarbetning af sagda § 14.

Vid en sådan omarbetning af de ifrågavarande bestämmelserna, som stadsfullmäktige ifrågasatt och hvilken synes mig välbehöflig och ledande till det önskade målet, skulle alltså i § 9 af förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm införas ordet »välfrejdad», så att ordalydelsen blefve: »En hvar välfrejdad svensk undersäte» etc. Ut i § 11 skulle alla de nuvarande disqualifikationsgrunderna för utöfvande af valrätt bortfalla utom den att häfta för oguldna stadsutskylder. Om full likhet i uppställningen med förordningen om kommunalstyrelse i stad skulle vinnas, torde dessutom detta enda återstående stadgande böra öfverflyttas till § 9; men derigenom skulle vållas den större olägenheten att paragrafföljden komme att rubbas, hvadan § 11 torde böra bibehållas med nyss angifna betydligt förkortade lydelse. Och slutligen måste § 14 — utöfver den ändring hvarom jag förut gjort förslag — undergå utvidgning i samma mån som § 11 sammandragits, dock att stadgandet i § 11 om obehörighet för den som står under annans husbondevälde på de af stadsfullmäktige anförda skäl, icke torde böra upptagas i § 14.

Jag har upprättat förslag jemväl till de ändringar af förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm, som i anslutning till hvad jag nu

anfört synas mig böra vidtagas för att uppfylla Riksdagens i skrifvelsen den 13 maj 1896 uttalade önskan om öfverensstämmelse mellan stadgandena om valrätt och valbarhet i Stockholm och rikets öfriga städer.

Om en annan ändring i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm hafva Stockholms stadsfullmäktige i skrifvelse den 1 december 1896 gjort framställning, dervid stadsfullmäktige anfört hufvudsakligen följande.

Under hela den tid, som stadsfullmäktigeinstitutionen egt bestånd, hade den i § 16 af hufvudstadens kommunalförordning innehållna bestämmelsen om tillvägagäendet vid återbesättande af ledighet efter stadsfullmäktig, som afgått före den tid, för hvilken han blifvit vald, varit så tolkad att, när stadsfullmäktige begagnat sig af den rätt, som der lemnats dem, att med anmälan om sådan ledighet låta anstå till den tid, då allmänt val för hela hufvudstaden borde anställas, valet för denna ledighets återbesättande fått anställas i sammanhang med det allmänna valet, äfven när antalet af dem, som sålunda skolat för en valkrets utses, öfverstigit tio. För att afgöra, hvilken eller hvilka skolat i nyss angifna fall såsom öfvertalige afgå ett år tidigare än de öfrige, hade, före anmälan om de afgående stadsfullmäktige, lottning brukat ske inför fullmäktige.

Med anledning af utgången af de besvär, som anförts öfver det i mars 1896 förrättade valet för tredje kretsen, hvarvid nu beskrifna tillvägagående egt rum för återbesättande af elfva ledigheter, hade magistraten utsatt två särskilda val, det ena för återbesättande af ledigheterna efter dem, som tjenstgjort två år, och det andra för val i stället för den stadsfullmäktig, som afgått under första tjenstgöringsåret. Häraf torde man vara berättigad antaga att, derest ej omförmälda bestämmelser i kommunalförordningen ändrades, hädanefter fyllnadsväl efter öfvertalig stadsfullmäktig alltid komme att anställas fristående från det allmänna valet. Att detta ej kunde vara lämpligt, låge för öppen dag. Ett ej ringa besvär skulle ock på sådant sätt vållas valmännen, då fyllnadsväl efter öfvertaliga stadsfullmäktige ganska ofta förekomme, efter hvad hittills vunen erfarenhet visade. Under de 33 år, då sådana val kunnat ifrågakomma, hade endast 12 varit fria från sådana val. 13 år hade de förekommit i en, 5 år i två, 2 år i tre och 1 år i fyra valkretsar.

Det sålunda anförda syntes stadsfullmäktige utgöra giltig anled-

ning för fullmäktige att för de fall, då icke på grund af tre eller flere ledigheter inom en krets uttryckligen annorlunda föreskrefves, söka få legaliserad rättigheten att anställa fyllnadsval i sammanhang med de allmänna valen, äfven när det gälde att återbesätta plats efter någon, som afgått under det honom lemnade uppdrags första år.

Hvad derefter anginge innehållet af det behöfliga nya stadgandet, vore uppenbart, att vid det gemensamma valet icke mer än en valsedel borde få afgifvas af hvarje röstande, hvadan valsedlarna skulle lyda å lika många namn som antalet af dem, hvilka skulle väljas, utan att dervid på något sätt finge angifvas, hvilken eller hvilka den väljande ansåge böra tjenstgöra kortare eller längre tid, och att samma regel uttryckligen angåfves skola gälla äfven vid det återbesättande af flera tillfälliga ledigheter, som skedde utan sammanhang med allmänt val. Ett annat förfaringssätt skulle lätt kunna förorsaka svåra förvecklingar och oegentligheter.

Återstode att bedöma, huru man borde efter valet skilja mellan dem, som skulle förklaras vara utsedda för två år, och dem, hvilkas uppdrag skulle tilländagå tidigare. I detta hänseende syntes det vara riktigast att välja samma tillvägagående som det, hvilket i kommunalförordningens § 17 föreskrifvits, när halfva antalet stadsfullmäktige skulle första gången afgå, och som äfven i analoga fall derefter tillämpats, eller lottning mellan dem, som samtidigt valts utan att skillnad gjorts i afseende å tjenstgöringstidens längd. Då emellertid den praxis, som utbildat sig, att verkställa denna lottning först inemot den tid, när det nya valet skulle ega rum, syntes mindre egentlig, i det att lottningen vore att betrakta såsom en del af valförrättningen, torde det böra uttryckligen föreskrifvas, att lottningen bör ske före valets afslutande; och torde det äfven vara i sin ordning, att detta sätt för afgörandet af de olika tjenstgöringstiderna tillkännagåfves i kungörelsen om valet.

På grund af det sålunda anförda hafva stadsfullmäktige hemställt, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föranstalta om sådan ändring i hufvudstadens kommunalförordning att, när samtidigt skulle väljas fullmäktige för olika tjenstgöringstid, samtliga komme att utses genom ett och samma val, samt att genom lottning inför magistraten före valförrättningens afslutande bestämdes, hvilken eller hvilka skulle afgå ett år tidigare än den eller de öfriga.

Såväl öfverståthållareembetet som ock magistraten i Stockholm hafva i särskilda underdåniga utlåtanden tillstyrkt bifall till stadsfullmäktiges ifrågavarande framställning.

I likhet med dessa båda myndigheter anser äfven jag det vara önskvärdt, att den af stadsfullmäktige föreslagna, till enkelhet och reda vid valförrättningar af ifrågavarande beskaffenhet ledande författningsändring varder vidtagen. Det synes mig då som om den åsyftade förändringen lättast skulle kunna vinnas genom ändring af och tillägg till § 16 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm, hvartill jag alltså upprättat förslag.

Efter att hafva uppläst de ofvan omförmälda förslagen till lagar angående ändrad lydelse af § 14 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, af § 28 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862, af § 7 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 samt af §§ 9, 11, 14 och 16 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862, hemstälde föredragande departementschefen, att berörda förslag måtte för Riksdagen till antagande framläggas.

Till denna af Statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder lemna bifall; och skulle nådig proposition i ämnet af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo:

Carl G. Edman.